

**Daktyloepitryty Bakchylidesa
na tle wczesnej kolometrii greckiej**

PRACE
NAUKOWE

UNIwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

NR 3096

Anna Szczepaniak

Daktyloepitryty Bakchylidesa na tle wczesnej kolometrii greckiej

Redaktor serii: Filologia Klasyczna
Tadeusz Aleksandrowicz

Recenzent
Włodzimierz Appel

Spis treści

Przedmowa	7
Symbole oraz skróty metryczne i edytorskie	9
Wprowadzenie	17
I. Rozwój struktur daktyloepitrytycznych	21
i. Heksametr daktyliczny	21
ii. Trymetr jambiczny, tetrametr trocheiczny	34
iii. Archiloch. Dystychy epodyczne	35
iv. Alkman	43
v. Safona i Alkajos	48
vi. Stezychor	49
vii. Ibykos	65
viii. Anakreont	68
ix. Symonides	70
II. Natura daktyloepitrytów	75
A. Świadcstwa i analizy starożytne	75
i. Arystofanes, Platon i <i>scholia ad loca</i>	75
ii. Heliodor	80
iii. Hefajstion	85
iv. <i>Scholia metrica vetera in Pindari carmina</i>	90
v. Plotius Sacerdos i Arystydes Kwintyliian	92
B. Interpretacje i analizy współczesne	94
i. Hermann	94
ii. Boeckh	95
iii. Rossbach i Westphal	95
iv. Masqueray	96
v. Blass	96
vi. Schroeder	98
vii. Leo	98
viii. Friedländer	99
ix. Fraenkel	101
x. Notacja Maasa i jej modyfikacje	103
xi. Irigoin	109

xii. Gentili	118
xiii. Nagy	119
xiv. Sumaryczne zestawienie interpretacji	121
xv. Wnioski	122
III. Daktyloepitryty Bakchylidesa	127
A. Charakterystyka ogólna	127
i. Diereza, człony mieszane	127
ii. Zasady łączenia, synkopa	129
iii. Prawo Maasa-Barretta	130
a. Maas	130
b. Barrett	133
c. Nazwa	136
d. Kontekst metryczny	137
e. Stały koniec słowa?	139
f. Sekwencja $ \times - \cup - \times \hat{\ } \dots$ (pozycja c)	141
iv. Sekwencje jambiczno-trocheiczne	144
a. Trymetry	145
b. Dymetry	146
v. Enopliosy	147
vi. Elizja	148
vii. Swobodne responsje	149
viii. Różnice strukturalne pieśni	155
ix. Nota dodatkowa	155
B. Kolometria pieśni Bakchylidesa	156
Epinikion I	156
Epinikion III	164
Epinikion V	167
Epinikion VII	177
Epinikion VIII	179
Epinikion IX	183
Epinikion X	186
Epinikion XI	187
Epinikion XII	190
Epinikion XIII	191
Epinikion XIV	194
Epinikion XIVB	196
XV (= Dith. 1)	196
XIX (= Dith. 5)	198
Fragmenta	200
Zakończenie	209
Bibliografia	213
Numeracja porównawcza pieśni Bakchylidesa	224
Indeks autorów i tekstów antycznych	227
Indeks autorów współczesnych	243
Summary	247
Sommario	251

Przedmowa

Choć suchy ton tej publikacji (dla którego chlubnym wyjątkiem niech będzie niniejsza przedmowa), składającej się głównie z wyliczeń i schematów, być może skrętnie to kryje, to jednak książka ta jest owocem pasji, która zakiełkowała już w chwili pierwszych głośnych recytacji oryginalnych pieśni antycznych w czasie studiów filologii klasycznej. Zasłuchanie w ich rytm zrodziło najpierw dwie prace seminaryjne, następnie pracę magisterską, a w końcu rozprawę doktorską (pierwowzór niniejszej książki) – wszystkie z zakresu metryki greckiej i łacińskiej.

Jak to jednak bywa z ludźmi ogarniętymi pasją sięgającą niemal obsesji – gdy niełatwo im rozstać się z obiektem swych gwałtownych uczuć, choćby trwanie przy nim i poświęcanie mu wszystkich swych sił nie skutkowało bynajmniej jego uszlachetnieniem – tak i ja nie ustrzegłam się owych zgubnych i bezskutecznych usiłowań udoskonalenia tego, co doskonale być nie może, czym tłumaczy się nazbyt długi okres czasu rozpościerający się między obroną rozprawy doktorskiej w czerwcu 2006 roku a jej publikacją w chwili obecnej.

Nawet pasjonaci, a może zwłaszcza oni, wskutek braku odpowiedniego dystansu, potrzebują pomocy innych, by owoc swej pracy wydobyć na światło dzienne i cieszyć nim (lub, słusznie być może, razić) oczy innych. W przypadku tej publikacji wszystko, co razi, jest oczywistą i wyłączną winą autorki. Do wszystkiego, co cieszy natomiast, wydatnie przyczyniło się niemałe grono życzliwych osób, z którego pozwolę sobie tu wyłonić najważniejsze.

Najgorętsze słowa wdzięczności kieruję w stronę Profesora Jerzego Danielewicza, którego życzliwej opiece, ojcowskiemu zaangażowaniu, wielkiej cierpliwości oraz konstruktywnej i ciepłej krytyce każda strona tej książki zawdzięcza więcej niż wynosi obecna liczba możliwych interpretacji daktyloepitrytów.

Serdeczne słowa podziękowania składam również Recenzentkom mojej rozprawy doktorskiej – Paniom Profesor: Krystynie Bartol i Alicji Szastyńskiej-Siemion – oraz Recenzentowi wydawniczemu – Profesorowi Włodzimierzowi Appelowi – za cenne rady i uwagi pozwalające unikać wielu lapsusów tak merytorycznych, jak i formalnych.

Redaktor Agnieszce Pluteckiej zawdzięczam jako autorka znaczne wzniesienie poziomu świadomości własnego człowieczeństwa (*errare humanum est*). Dzięki jej sokolemu oku włosy na głowie Czytelnika mają szansę pozostać niezjeżone.

Książka ta nie powstałaby bez możliwości wyjazdów zagranicznych spędzanych w labiryntach sal bibliotecznych, które pozwoliły mi na pełne nabranie wielowiekowej zakurzonej mądrości w płuca. Były one możliwe dzięki stypendium Fundacji z Brzezia Lanckorońskich oraz grantowi promotorskiemu Komitetu Badań Naukowych (nr 1H01C 028 29).

Ostatnie słowa tej przedmowy kieruję w stronę osoby, która była szczególnie dumna z mojej rozprawy, a która, niestety, nie doczekała jej publikacji, gdyż zmarła dwa miesiące po mojej promocji doktorskiej. Mamo, Tobie dedykuję tę książkę.

Indeks autorów i tekstów antycznych

Adespotą Lyrica (*PMG*)

956: 77, przyp. 9

1043: 47

[Ajschylos] *PV*

527–535 ~ 536–544: 104 n.

534–535 ~ 543–544: 154

Alkajos (V.) 30; 31, przyp. 23; 34; 48 n.; 120

70: 120

117(b), 26 nn.: 120

374: 47, przyp. 81; 48; 145

383: 48; 85; 120, przyp. 248

386: 120

Alkman (*PMGF*) 42–47; 65, przyp. 163; 120;

127

S 5(b), 16: 42–44; 68, przyp. 167

S 5(b), 18: 42–44; 68, przyp. 167

1: 46

1, str. 14: 46; 50, przyp. 91; 152, przyp. 91; 166

1, 6: 46

1, 21: 46

1, 35: 46

1, 44: 46

1, 49: 46

1, 63: 46

1, 77: 46

1, 91: 46

2: 47

3, str. 9: 46; 120, przyp. 248

3, 9: 46

3, 81: 46

14(a): 45

14(a), 1: 44

15: 47; 48, przyp. 83; 145, przyp. 75

16: 47

17, 5: 42–44; 68, przyp. 167

20: 47

26: 44

30: 47

38, 1: 47

39, 1: 44

56: 44

56, 3: 44

56, 6: 44

57, 1: 46

82: 44

89, 1: 46; 120; 127, przyp. 2

89, 2: 46

89, 3: 45 n.; 120, przyp. 248; 129, przyp. 5

98, 2: 44

Anakreont (*PMG*) 31, przyp. 23; 68–70

347: 69

347, 2: 69

347, 3–6: 69

347, 18: 69

372, 2: 69

388, 12: 69

391: 70; 120, przyp. 248

392: 70; 120, przyp. 248; 127, przyp. 1

393: 70; 120, przyp. 248

394: 68 n.

- 416: 70; 120, przyp. 248
 417: 69
 417, 1–2: 69
 417, 3: 69
 417, 6: 69
 418: 69
- Aphthonios (*GL VI*)
 s. 64, 31–33: 22
- Archiloch (W.) 35–43; 50; 86; 88 n.; 106; 120;
 210
 1: 37
 168: 100
 168, 1: 36; 88; 91 i przyp. 63, 65, 68; 92; 98;
 100
 168, 1–2: 39; 86
 168, 1–4: 38
 168, 3: 41
 168, 3–4: 88 n.
 170, 1: 40
 171: 88 n.
 171, 1: 40 n.
 172, 1–2: 37
 180: 41
 182: 38
 185, 6: 41
 188: 39 n.
 188, 1–2: 38; 40
 190: 41 n.; 68, przyp. 167
 193, 2–3: 38
 193, 3: 41
 195: 37
 196a: 39; 211
 196a, 6–8: 38 n.
 196a, 7: 41
 196a, 14: 41
 196a, 17: 41
 196a, 26: 41
 196a, 49: 41, przyp. 49
 196a, 50: 41, przyp. 49
 196a, 52: 41 i przyp. 49
 196a, 53: 41, przyp. 49
 197: 40
 202: 41
- 322, 1: 41
 322, 1–2: 38
 324: 36, przyp. 33
- Arystofanes 80; 115; 119
Eq. 1264–1273 (~ 1290–1299): 81
 1272: 87, przyp. 46
Nub. 275–290 ~ 298–313: 79
 457–475: 79; 81 n.
 470–471: 83
 474–475: 87, przyp. 46
 649–651: 75–79; 96
Pax. 774–795: 165
 774–795 (~ 796–818): 80 n.
 783–784: 83
 789: 84
 790–791: 83
 943: 88
 943–944: 88
 943–946: 84
 945: 88
Vesp. 273–280 ~ 281–289 + 290: 106 n.;
 122 n.
 275 a ~ 282: 152 n.
 276 a ~ 283 b: 154
 282: 153, przyp. 93
- Arystoksenos 50, przyp. 88
- Arystoteles 79
Met. 1093^a, 28 – 1903^b, 1: 22 n.
- Arystydes Kwintylian (W.–I.) 76, przyp. 4;
 92 n.; 126, przyp. 271
 I 16, 4–6: 94, przyp. 91
 I 17, 7–11: 93
 I 17, 7–11 (corr. Wilamowitz): 93
 I 22, 4: 76, przyp. 3
 I 22, 26–32: 90, przyp. 54
- Atenajos
Deipn. V 5, 13–17: 201
- Bakchios (Jan) 92
 s. 316: 77, przyp. 9

- Bakchylides (M.) 11; 17–19; 21; 22, przyp. 3;
 31, przyp. 23; 39 n.; 41, przyp. 50; 45; 46
 i przyp. 80; 47, przyp. 82; 48; 53; 63; 64,
 przyp. 159; 68, przyp. 168; 70; 73; 89; 99 n.;
 102; 111; 114 n.; 117; 119 n.; 122–211
- Ep.* I: 112; 155–163
- Ep.* I, str. 1: 97; 125
- Ep.* I, str. 1–2: 148; 151, przyp. 87; 152, przyp.
 89; 153, przyp. 98; 154, przyp. 110; 157–161;
 182; 204
- Ep.* I, str. 5–6: 141
- Ep.* I, str. 6: 161 n.
- Ep.* I, str. 7–8: 127; 129; 140, przyp. 66; 144–
 146; 162; 203
- Ep.* I, ep. 1–2: 124; 147
- Ep.* I, ep. 3: 151 n.; 162 n.
- Ep.* I, ep. 3–4: 148
- Ep.* I, ep. 6–7: 140
- Ep.* I, ep. 7: 140; 163
- Ep.* I 1: 158
- Ep.* I 1–2: 133; 157
- Ep.* I 2: 133
- Ep.* I 3–10: 157
- Ep.* I 5–6: 131
- Ep.* I 6: 131; 134; 141
- Ep.* I 7–8: 131
- Ep.* I 7–9: 157
- Ep.* I 8: 131; 134; 140, przyp. 66; 162
- Ep.* I 9: 151, przyp. 87
- Ep.* I 9–10: 152, przyp. 89; 153, przyp. 98;
 158; 160
- Ep.* I 13–14: 157
- Ep.* I 19: 157
- Ep.* I 20–26: 157
- Ep.* I 24–25: 157
- Ep.* I 35: 157
- Ep.* I 36: 157
- Ep.* I 37: 145; 161 n.; 182; 194
- Ep.* I 37–38: 157
- Ep.* I 39: 157
- Ep.* I 46–56: 157
- Ep.* I 47–48: 157
- Ep.* I 55: 131; 142; 158
- Ep.* I 55–56: 131; 157
- Ep.* I 72–83: 157
- Ep.* I 75: 162
- Ep.* I 78: 158
- Ep.* I 78–79: 157
- Ep.* I 111–129: 157
- Ep.* I 115: 163
- Ep.* I 116–117: 157
- Ep.* I 122: 131; 135; 140, przyp. 66; 162
- Ep.* I 122–123: 131
- Ep.* I 124: 158
- Ep.* I 124–125: 157
- Ep.* I 138: 157
- Ep.* I 139: 156
- Ep.* I 139–140: 157
- Ep.* I 140: 115
- Ep.* I 145: 131; 135; 140, przyp. 66; 162
- Ep.* I 145–146: 131
- Ep.* I 147–148: 131; 157
- Ep.* I 148: 131; 133
- Ep.* I 153: 131; 135; 140, przyp. 66; 162
- Ep.* I 153–154: 131
- Ep.* I 157: 162 n.
- Ep.* I 162: 158
- Ep.* I 162–163: 157
- Ep.* I 168: 131; 135; 140, przyp. 66; 162
- Ep.* I 168–169: 131
- Ep.* I 170: 151, przyp. 87
- Ep.* I 170–171: 152, przyp. 89; 157 n.; 160
- Ep.* I 180: 151 n.; 162 n.
- Ep.* II 7: 167, przyp. 174
- Ep.* III: 130, przyp. 12; 151, przyp. 87; 155;
 164–167; 194; 199
- Ep.* III, str. 2: 166 n.; 173; 200
- Ep.* III, str. 3: 166 n.
- Ep.* III, str. 4: 165; 167
- Ep.* III, ep. 5: 139 n.
- Ep.* III, ep. 5–6: 139; 203
- Ep.* III 13: 140
- Ep.* III 41: 140
- Ep.* III 62: 166
- Ep.* III 63: 167
- Ep.* III 64: 167
- Ep.* III 67: 145
- Ep.* III 76: 185
- Ep.* III 83: 140; 145
- Ep.* III 90: 166

- Ep.* III 92: 167, przyp. 174
Ep. IV 3: 167
Ep. V: 128; 155; 167–177
Ep. V, str. 1–2: 117 i przyp. 231
Ep. V, str. 3–4: 118
Ep. V, str. 4: 128; 147
Ep. V, str. 8: 129; 151; 153; 168 n.; 187
Ep. V, str. 9: 65, przyp. 163; 128, przyp. 4; 139; 151; 153; 165; 169
Ep. V, str. 9–10: 118; 139
Ep. V, str. 11: 117; 151; 153
Ep. V, str. 11–12: 129, przyp. 7; 169–171
Ep. V, str. 13–15: 172 n.
Ep. V, str. 14: 129; 147; 151; 153
Ep. V, ep. 1: 117, przyp. 231; 147; 151, przyp. 87; 152, przyp. 89; 163; 173; 177
Ep. V, ep. 3: 128, przyp. 4; 151; 153; 174
Ep. V, ep. 5: 151 n.; 174
Ep. V, ep. 5–6: 127; 139; 143, przyp. 73; 144; 175 n.
Ep. V, ep. 8: 147; 151; 153; 176
Ep. V, ep. 10: 152; 154; 173; 176 n.; 202
Ep. V, ep. 13–14: 148
Ep. V 3–4: 132
Ep. V 4: 128; 132; 134; 138
Ep. V 8: 151; 153; 168 n.
Ep. V 11: 151; 153
Ep. V 11–12: 169–171
Ep. V 12: 134; 172
Ep. V 13: 172
Ep. V 13–15: 172
Ep. V 14: 151; 153; 172
Ep. V 14–15: 173
Ep. V 18–19: 132
Ep. V 19: 132; 134
Ep. V 26: 151; 153
Ep. V 26–27: 169–171
Ep. V 28: 149
Ep. V 28–30: 172 n.
Ep. V 29: 147; 151; 153; 172
Ep. V 29–30: 173
Ep. V 30: 172
Ep. V 31: 148; 152, przyp. 89; 173; 192
Ep. V 35–36: 175 n.
Ep. V 49: 149
Ep. V 51–52: 171
Ep. V 66–67: 171
Ep. V 70: 205, przyp. 292
Ep. V 71: 152, przyp. 89; 173
Ep. V 75: 174
Ep. V 75–76: 175 n.
Ep. V 78: 151; 153; 176
Ep. V 84: 185
Ep. V 91–92: 171
Ep. V 106–107: 171
Ep. V 111: 152, przyp. 89; 173
Ep. V 115: 151 n.; 174
Ep. V 115–116: 175 n.
Ep. V 131–132: 171
Ep. V 139: 147
Ep. V 146–147: 171
Ep. V 151: 166; 167, przyp. 173; 173
Ep. V 155–156: 139; 175 n.
Ep. V 160: 152; 154; 173; 176 n.
Ep. V 169: 151; 153; 169
Ep. V 171–172: 171
Ep. V 184: 151; 153; 169
Ep. V 186–187: 171
Ep. V 191: 173; 177
Ep. V 193: 151; 153; 174
Ep. V 195–196: 139; 175 n.
Ep. VI 16: 205, przyp. 292
Ep. VII: 155; 177–179; 180 n.
Ep. VII, str. 1: 179
Ep. VII, str. 1–2: 140
Ep. VII, str. 8: 128
Ep. VII, str. 9–10: 140
Ep. VII, str. 10: 128
Ep. VII 2: 134
Ep. VII 8: 128
Ep. VII 10: 128; 179
Ep. VII 18: 134
Ep. VIII: 178–183
Ep. VIII, str. 6–7: 180–183
Ep. VIII, str. 7: 151, przyp. 87
Ep. VIII, str. 8–9: 142; 182 n.
Ep. VIII, str. 10–11: 183
Ep. VIII, str. 12: 145; 194
Ep. VIII, str. 13: 129
Ep. VIII, str. 14–16: 39; 142 n.

- Ep.* VIII, str. 15: 147
Ep. VIII 7: 202
Ep. VIII 8: 135
Ep. VIII 8–9: 135; 142
Ep. VIII 11–12: 181
Ep. VIII 14: 135
Ep. VIII 14–15: 135
Ep. VIII 14–16: 142–144
Ep. VIII 15: 147
Ep. VIII 22–23: 180–183
Ep. VIII 23: 145; 151, przyp. 87; 162; 194
Ep. VIII 24: 135
Ep. VIII 24–25: 135; 142; 182 n.
Ep. VIII 26: 182
Ep. VIII 27: 182 n.
Ep. VIII 29: 129
Ep. VIII 30: 131; 135; 142
Ep. VIII 30–32: 131; 142
Ep. VIII 32: 205, przyp. 292
Ep. IX: 112 n.; 115 n.; 166; 183–185
Ep. IX, strofa: 117
Ep. IX, str. 3: 115; 128
Ep. IX, str. 4: 128
Ep. IX, str. 4–5: 111
Ep. IX, str. 5: 184
Ep. IX, str. 7: 162; 184
Ep. IX, str. 8: 117, przyp. 228
Ep. IX, ep. 1: 120, przyp. 247; 152 n.; 184 n.
Ep. IX, ep. 3–4: 47, przyp. 81; 145
Ep. IX, ep. 5–6: 141; 185
Ep. IX, ep. 6: 139
Ep. IX, ep. 7–8: 140, przyp. 66
Ep. IX 3: 128
Ep. IX 4: 128
Ep. IX 5: 184; 192
Ep. IX 11: 115
Ep. IX 19: 184 n.
Ep. IX 25: 131; 135
Ep. IX 25–26: 131; 140, przyp. 66
Ep. IX 42: 162; 184
Ep. IX 44: 149
Ep. IX 45: 152 n.; 184 n.
Ep. IX 49–50: 131
Ep. IX 50: 131; 134; 141
Ep. IX 71: 184
Ep. IX 76: 134; 139; 141
Ep. IX 97: 184
Ep. IX 101–102: 185
Ep. X: 186 n.
Ep. X, str. 1–2: 142 n.
Ep. X, str. 3–4: 124; 147
Ep. X, str. 5: 152 n.; 186 n.
Ep. X, str. 5–6: 187
Ep. X, str. 6: 46, przyp. 74; 97; 124; 129; 147
Ep. X, str. 9–10: 187
Ep. X, str. 10: 140; 202
Ep. X, ep. 2: 116 n.; 187
Ep. X 1–2: 142; 144
Ep. X 5: 133, przyp. 28
Ep. X 6: 135
Ep. X 11–12: 142
Ep. X 15: 152 n.; 186 n.
Ep. X 16: 97
Ep. X 22: 136, przyp. 40; 187
Ep. X 29–30: 142
Ep. X 33: 186 n.
Ep. X 37: 187
Ep. X 38: 187
Ep. X 39–40: 142
Ep. X 43: 186 n.
Ep. X 44: 129
Ep. X 51: 132; 135; 142
Ep. XI: 112–114; 117; 130, przyp. 12; 155; 187–190
Ep. XI, str. 1: 147
Ep. XI, str. 2–3: 115
Ep. XI, str. 3–4: 117, przyp. 233
Ep. XI, str. 6–7: 139
Ep. XI, str. 7: 129; 139; 147
Ep. XI, str. 8: 118, przyp. 234
Ep. XI, str. 10–11: 118 i przyp. 235
Ep. XI, str. 13–14: 118
Ep. XI, ep. 1: 118, przyp. 234
Ep. XI, ep. 2: 152 n.; 173; 189
Ep. XI, ep. 2–3: 142–144
Ep. XI, ep. 4–5: 117, przyp. 233
Ep. XI, ep. 7–8: 189 n.
Ep. XI, ep. 8: 116, przyp. 227
Ep. XI, ep. 9: 118, przyp. 234
Ep. XI, ep. 9–10: 118

- Ep.* XI, ep. 10: 118, przyp. 234
Ep. XI, ep. 12–14: 118, przyp. 236
Ep. XI 30: 189
Ep. XI 30–31: 142
Ep. XI 43: 150
Ep. XI 43–44: 150
Ep. XI 63: 129
Ep. XI 72: 189
Ep. XI 72–73: 142
Ep. XI 77: 189
Ep. XI 99: 147
Ep. XI 114: 148; 152 n.; 173; 189; 192
Ep. XI 114–115: 142
Ep. XI 119–120: 189 n.
Ep. XII: 190 n.
Ep. XII, str. 1: 120, przyp. 247
Ep. XII, str. 1–2: 118
Ep. XII, str. 1–3: 142 n.
Ep. XII, str. 2: 143
Ep. XII, str. 2–3: 142; 144
Ep. XII, str. 6: 139
Ep. XII, ep. 4: 143 n.
Ep. XII 1–3: 142 n.
Ep. XII 4: 132; 134
Ep. XII 36: 133; 136; 139
Ep. XII 37: 133, przyp. 29
Ep. XIII: 155; 191–194
Ep. XIII, str. 3: 48, przyp. 84; 148; 151, przyp. 87; 153, przyp. 98; 161; 173; 192
Ep. XIII, str. 6–7: 193
Ep. XIII, str. 7–8: 193
Ep. XIII, str. 8: 193
Ep. XIII, str. 9: 193
Ep. XIII, str. 10–11: 148
Ep. XIII, str. 11–12: 141
Ep. XIII, ep. 3: 143
Ep. XIII, ep. 3–4: 193
Ep. XIII, ep. 5: 152; 193 n.
Ep. XIII, ep. 6–7: 118; 139
Ep. XIII, ep. 7: 139; 194
Ep. XIII 52: 193
Ep. XIII 53: 193
Ep. XIII 62: 152; 193 n.
Ep. XIII 63–64: 132
Ep. XIII 64: 132; 134; 145; 194
Ep. XIII 69: 153, przyp. 98; 192
Ep. XIII 77–78: 132
Ep. XIII 78: 132 n.; 141
Ep. XIII 84: 193
Ep. XIII 85: 193
Ep. XIII 97: 135
Ep. XIII 108: 193
Ep. XIII 123: 136, przyp. 40
Ep. XIII 124: 135
Ep. XIII 128: 194
Ep. XIII 152: 193
Ep. XIII 153: 193
Ep. XIII 156: 136, przyp. 40
Ep. XIII 157: 133 n.; 138
Ep. XIII 159–160: 144, przyp. 74; 193
Ep. XIII 190: 133 n.
Ep. XIII 196: 134
Ep. XIII 229: 192
Ep. XIV: 194 n.
Ep. XIV, str. 3: 152; 154; 195
Ep. XIV, str. 5–7: 140
Ep. XIV, str. 6: 140
Ep. XIV, ep. 3: 129; 147
Ep. XIV, ep. 3–4: 140
Ep. XIV, ep. 4: 140; 195
Ep. XIV, ep. 4–5: 148
Ep. XIV, ep. 5: 195
Ep. XIV 3: 152; 154; 195
Ep. XIV 10: 195
Ep. XIV 17: 129; 132; 136
Ep. XIV 17–18: 132
Ep. XIV 19: 195
Ep. XIVB: 196
Ep. XIVB 4: 196
Ep. XIVB 5: 120, przyp. 247
Ep. XIVB 5–7: 147
XV (= *Dith.* 1): 196–198
XV (= *Dith.* 1), str. 2–3: 197
XV (= *Dith.* 1), str. 3: 120, przyp. 247; 197
XV (= *Dith.* 1), str. 6: 118; 148; 151, przyp. 87; 152, przyp. 90; 153, przyp. 98; 197 n.
XV (= *Dith.* 1), ep. 1: 120, przyp. 247
XV (= *Dith.* 1), ep. 2: 117, przyp. 228
XV (= *Dith.* 1), ep. 3: 128
XV (= *Dith.* 1), ep. 4–6: 140

- XV (= *Dith.* 1), ep. 5: 140
 XV (= *Dith.* 1), ep. 7: 117, przyp. 228
 XV (= *Dith.* 1) 2: 134
 XV (= *Dith.* 1) 3: 135
 XV (= *Dith.* 1) 4: 135
 XV (= *Dith.* 1) 6: 197
 XV (= *Dith.* 1) 13: 148; 151, przyp. 87; 152, przyp. 90; 153, przyp. 98; 197 n.
 XV (= *Dith.* 1) 23–24: 197
 XV (= *Dith.* 1) 30–31: 197
 XV (= *Dith.* 1) 42: 205, przyp. 292
 XV (= *Dith.* 1) 45: 197
 XV (= *Dith.* 1) 48: 197
 XV (= *Dith.* 1) 51: 133 n.
 XV (= *Dith.* 1) 55: 197
 XV (= *Dith.* 1) 59: 128
 XV (= *Dith.* 1) 63: 136, przyp. 40; 150
 XVI (= *Dith.* 2): 170
 XVI (= *Dith.* 2) 5: 167, przyp. 174
 XVI (= *Dith.* 2) 35: 205, przyp. 292
 XVII (= *Dith.* 3): 170
 XVII (= *Dith.* 3), ep. 9: 58 n.
 XVII (= *Dith.* 3) 119: 172
 XIX (= *Dith.* 5): 150; 151, przyp. 87; 165 n.; 198–200
 XIX (= *Dith.* 5), str. 3: 199
 XIX (= *Dith.* 5), str. 5: 166; 199 n.
 XIX (= *Dith.* 5), str. 15: 200
 XIX (= *Dith.* 5) 1–2: 166
 XIX (= *Dith.* 5) 5: 199 n.
 XIX (= *Dith.* 5) 15: 166; 200
 XIX (= *Dith.* 5) 21: 199
 XIX (= *Dith.* 5) 21–22: 150
 XIX (= *Dith.* 5) 23: 199 n.
 fr. 1: 200
 fr. 2: 200
 fr. 22 + 4: 201 n.
 fr. 22 + 4, str. 1: 141
 fr. 22 + 4, str. 10: 152; 154; 202
 fr. 22 + 4, ep. 1–2: 140; 143
 fr. 22 + 4, ep. 2: 120, przyp. 247; 140
 fr. 22 + 4, ep. 4: 151, przyp. 87; 153, przyp. 103; 202
 fr. 22 + 4, 21–22: 132; 143
 fr. 22 + 4, 21–25: 201
 fr. 22 + 4, 22: 132; 137, przyp. 50; 140; 142
 fr. 22 + 4, 24: 151, przyp. 87; 153, przyp. 103; 202
 fr. 22 + 4, 39: 133, przyp. 28
 fr. 22 + 4, 39–80: 201
 fr. 22 + 4, 41: 135; 141
 fr. 22 + 4, 49: 133, przyp. 28
 fr. 22 + 4, 50: 202
 fr. 22 + 4, 58: 185
 fr. 22 + 4, 61–70: 201
 fr. 22 + 4, 63: 134
 fr. 22 + 4, 70: 152; 154; 202
 fr. 22 + 4, 71–80: 201
 fr. 22 + 4, 80: 202
 fr. 13: 202 n.
 fr. 13, 1: 129; 203
 fr. 18: 203
 fr. 20B: 203
 fr. 20B, str. 3: 147
 fr. 20B, 15: 147
 fr. 20C: 203
 fr. 20C, str. 3–5: 143
 fr. 20C, 1–2: 139
 fr. 20C, 2: 139
 fr. 20C, 3–5: 143
 fr. 20C, 4–5: 142–144
 fr. 20C, 9–11: 143
 fr. 20C, 15–17: 143
 fr. 20C, 21–23: 143
 fr. 20D: 203 n.
 fr. 20D, str. 1: 129, przyp. 6; 147
 fr. 20D, str. 2: 204
 fr. 20D, str. 4: 204
 fr. 20D, str. 7: 154, przyp. 110; 161, przyp. 138; 204
 fr. 20D, 4: 129, przyp. 6
 fr. 20D, 5: 204
 fr. 20D, 7: 204
 fr. 20E: 204–206
 fr. 20E, 5: 206
 fr. 20E, 14: 206
 fr. 22, 1–2: 130, przyp. 13; 132
 fr. 23: 206
 fr. 23, 1: 129; 203
 fr. 23, 2: 206

- fr. 23, 3: 129; 147
 fr. 24: 206
 firr. 34 + 25: 206 n.
 firr. 34 + 25, 1: 120, przyp. 247
 firr. 34 + 25, 3: 120, przyp. 247
 firr. 34 + 25, 5: 120, przyp. 247
 fr. 30: 207
 fr. 33: 147; 207
 fr. 35: 207
 fr. 53A: 148; 207
 fr. 54: 208
 fr. 55: 208
- Caesius Bassus (Mazzarino)
 fr. 6, 41–44: 64, przyp. 163
- [Caesius Bassus] (*GL VI*)
 s. 307, 2–4: 76, przyp. 3
 s. 308, 12–19: 90, przyp. 54
- Carmina Popularia (*PMG*)
 873: 98, przyp. 106
- Choeroboscus (Consbr.)
 in Hephaest., s. 213, 1–3: 76, przyp. 3
- Damon 76; 79; 96
- Diomedes (*GL I*)
 s. 512, 23–25: 82, przyp. 37
- Eurypides
Andr. 1035 ~ 1045: 154
Hel. 235–238: 58 n.
Rh. 533 ~ 552: 152, przyp. 91
- Eustathios (Koster)
 in Aristoph. *Nub.* 651, 1 n.: 77–79
- Hefajstion (Consbr.) 13; 21, przyp. 2; 36; 39;
 41 n.; 47; 68; 77; 79, przyp. 19; 85–89; 92;
 126, przyp. 271; 209
 s. 12, 12–21: 89
 s. 19, 5 n.: 40, przyp. 46
 s. 24, 16: 87, przyp. 48
- s. 27, 7–8: 39
 s. 28, 3 n.: 87, przyp. 48
 s. 28, 9–13: 64, przyp. 163
 s. 28, 24: 65, przyp. 163
 s. 36, 9: 63, przyp. 158
 s. 47, 3–5: 39; 85
 s. 47, 6: 35
 s. 47, 16–22: 86
 s. 47, 22 – 48, 4: 86 n.
 s. 48, 4–14: 87
 s. 48, 14–19: 88
 s. 49, 10–17: 88 n.
 s. 50, 4–6: 41
 s. 51 n.: 37, przyp. 34
 s. 51, 8 nn.: 15, przyp. 7
 s. 51, 14 nn.: 14, przyp. 6
 s. 73, 16 – 74, 7: 205, przyp. 292
- Heliodor (White) 13; 79, przyp. 27; 80–84;
 86; 87, przyp. 46; 88
 in Aristoph. *Eq.* 1264–1273 ~ 1290–1299,
 s. 408: 81
 in Aristoph. *Eq.* 1272, s. 408: 87, przyp. 46
 in Aristoph. *Nub.* 457–475, s. 408 n.:
 81 n.
 in Aristoph. *Nub.* 470–471, s. 408: 83
 in Aristoph. *Nub.* 474–475, s. 409: 87,
 przyp. 46
 in Aristoph. *Pac.* 774–795 ~ 796–818,
 s. 416 n.: 80 n.
 in Aristoph. *Pac.* 783–784, s. 416: 83
 in Aristoph. *Pac.* 789, s. 417: 84
 in Aristoph. *Pac.* 790–791, s. 417: 83
 in Aristoph. *Pac.* 943, s. 418: 88
 in Aristoph. *Pac.* 943–944, s. 418: 88
 in Aristoph. *Pac.* 943–946, s. 418: 84
 in Aristoph. *Pac.* 945, s. 418: 88
- Hipponaks (W.)
 115: 43
 115, 9–10: 43
 117: 43
 117, 5: 43
 118: 43
 118, 1–2: 43

- Homer 23; 30; 51, przyp. 95; 78 n.; 125
Iliada:
 A 1: 90
 A 33: 26
 A 43: 29
 A 84: 27
 A 102: 26
 A 121: 27
 A 130: 28
 A 148: 27
 A 172: 27
 A 175: 28
 A 201: 26
 A 206: 27
 A 354: 26
 A 357: 78
 A 551: 27
 A 560: 28
 A 568: 27
 A 571: 29
 A 584: 33
 B 170: 59
 B 566: 185
 Γ 203: 29
 Γ 227: 179
 Γ 262: 33
 Γ 303: 28
 Γ 418: 26
 Δ 69: 26
 Δ 116: 174
 Δ 317: 27
 Δ 349: 27
 Δ 411: 27
 Δ 469: 32
 E 99: 32
 E 106: 26
 E 375: 27
 E 415: 26
 E 652: 33
 E 719: 27
 E 767: 27
 E 814: 28
 E 825: 27
 E 888: 27
 Z 116: 28
 Z 144: 33
 Z 263: 27
 Z 520: 28
 H 16: 32
 H 47: 27
 H 107: 26
 H 112: 26
 H 347: 29
 Θ 112: 27
 Θ 198: 26
 Θ 216: 26
 Θ 356: 26
 Θ 442: 28
 I 109: 33
 I 623: 28
 I 711: 26
 K 382: 27
 Λ 238: 26
 Λ 599: 27
 Λ 697: 23
 M 68: 26
 M 230: 27
 M 370: 28
 N 33: 32
 N 40: 26
 N 76: 28
 N 174: 33
 N 254: 28
 N 316: 26
 N 587: 32
 Ξ 2: 26
 Ξ 222: 27
 O 48: 26
 O 244: 27
 O 581: 32
 O 674: 33
 Π 341: 32
 Π 612: 33
 P 673: 28
 P 719: 179
 Σ 253: 26
 T 295: 28
 Y 177: 27
 Y 292: 28
 Φ 152: 33

- Ψ 2: 24
 Ψ 663: 33
 Ω 180: 28
 Ω 285: 167
 Ω 668: 27
 Ω 777: 28
Odyseja:
 α 367: 29
 α 388: 28
 β 267: 26
 β 283: 33
 β 590: 59
 γ 36: 28
 γ 181: 26
 γ 248: 26
 γ 371: 28
 γ 385: 29
 γ 482: 28
 δ 155: 28
 δ 630: 28
 δ 648: 28
 δ 657: 28
 δ 715: 28
 δ 845: 32
 ε 148: 28
 ζ 101: 29
 ζ 186: 28
 ζ 251: 29
 η 89: 23
 ι 62: 32
 κ 80: 32
 ν 16: 26
 ο 166: 28
 π 345: 29
 π 406: 26
 ρ 147: 26
 υ 102: 29
 υ 244: 26
 υ 387: 33
 χ 376: 179
 ω 425: 26
- Horacy 31, przyp. 23
 I 7: 37, przyp. 36
 I 7, 1–2: 37, przyp. 36
- I 28: 37, przyp. 36
 IV 7: 37, przyp. 36
 IV 7, 1–2: 37, przyp. 36
- Ibykos (*PMGF*) 22, przyp. 2; 42; 65–68
 S 151: 66 n.; 68
 S 151, str. 4: 50, przyp. 91
 S 151, ep. 4: 67
 S 151, 12: 68
 S 151, 14–22: 66
 S 151, 24: 42; 68
 S 151, 27: 68
 283, 1: 68
 285, 1–2: 68
 285, 3: 64, przyp. 162; 68
 286, 1–7: 67
 286, 9: 68
 286, 11: 68
 303(a), 3: 68
 310, 1: 68
 310, 2: 68
 315, 2: 68; 120, przyp. 248; 127, przyp. 1
- Kallimach (Pfeiffer)
 228: 65, przyp. 163
 228, 43: 65, przyp. 163
- Kratinos (*PCG IV*) 42; 89
 fr. 360: 86
- Pindar (S.–M.) 17; 21, przyp. 1; 31, przyp. 23;
 53; 63; 90; 94–96; 100; 102; 117; 119; 122–
 126; 150, przyp. 81; 151, przyp. 86; 155;
 159–161; 177, przyp. 225; 182; 211
- Olymp.:*
 III, str. 1: 91
 III, str. 2: 92
 III, str. 3: 91
 III, ep. 4: 111
 VI, str. 1: 91
 VI, str. 4: 91
 VI, str. 6: 91
 VI, ep. 1: 91
 VI, ep. 4: 91
 VI, ep. 5: 91

- VI, ep. 6: 90, przyp. 59
 VI 15: 185
 VII, str. 1: 91
 VII, str. 4: 91
 VII, str. 6: 90, przyp. 59
 VII, ep. 2: 90
 VII, ep. 3: 91
 VII, ep. 6: 161, przyp. 139
 VII 39: 194
 VIII, str. 1: 160
 VIII, str. 3: 91
 VIII, ep. 2: 90 i przyp. 62
 VIII, ep. 4: 90
 VIII, ep. 5: 90
 VIII 5–6: 97
 IX 65: 179
 XI, ep. 2: 90
 XII, str. 2: 92; 160
 XII, str. 6: 91
 XII, ep. 2: 90, przyp. 59
 XII, ep. 4: 91
 XIII: 164
 XIII, ep. 6: 161, przyp. 139
Pyth.:
 I, str. A': 103
 I, str. 1: 90
 I, str. 2: 124
 I, str. 3: 61
 I, str. 6: 90 n.; 161
 I, str. 6 G.: 152, przyp. 91
 I, ep. 1: 90, przyp. 58
 I, ep. 2: 90
 I, ep. 3: 182
 I, ep. 4: 91
 I, ep. 4 G.: 152, przyp. 91
 I, ep. 5: 160
 I, ep. 8: 90
 I, ep. 9: 160 n.
 I 92: 63
 III, str. 3: 91
 III, str. 4: 124
 III, str. 5: 160
 III, ep. 3: 160
 III, ep. 7: 91
 IV, ep. 4: 91
 IV, ep. 5: 124; 161
 IX, str. 3: 91
 IX, str. 4: 91; 124
 IX, str. 5 G.: 152, przyp. 91
 IX, str. 6: 90, przyp. 61
 IX, str. 7: 91
 IX, ep. 2: 90, przyp. 58
 IX, ep. 3: 160
 IX, ep. 3 G.: 152, przyp. 91
 IX, ep. 5: 160
 IX 2: 58 n.
 XII 1: 91
 XII 2: 91
 XII 3: 91
 XII 4: 91
 XII 5: 91
 XII 6: 91
Nem.:
 I, str. 6: 97
 I, ep. 1–4: 104, przyp. 151
 V, str. 2: 90, przyp. 57
 V, ep. 1: 91
 V, ep. 3: 91
 V, ep. 4: 92; 160
 V, ep. 5: 92
 VIII, str. 1: 90; 192
 VIII, ep. 1: 91
 VIII, ep. 3: 160; 161, przyp. 139
 IX 1: 90, przyp. 57
 X, str. 1: 108 n.
 X, str. 2: 91
 X, ep. 1: 159 n.
 X, ep. 3: 90, przyp. 57
 X, ep. 5: 91
 XI, str. 1: 160
 XI, ep. 1: 90, przyp. 57
 XI, ep. 2: 160
 XI, ep. 3: 91
Isth.:
 I, str. 5: 91
 I, ep. 1: 111
 I, ep. 2: 90, przyp. 60; 159, przyp. 131
 I, ep. 3: 91
 I, ep. 5: 91
 II, str. 1: 91

- II, str. 3: 90, przyp. 60
 III + IV, str. 2: 160
 III + IV, ep. 1: 91
 III + IV, ep. 2: 90, przyp. 60
 III + IV, ep. 5: 91
 III + IV, ep. 7: 91
 VI, str. 6: 90, przyp. 60
 VI, str. 7: 182
 VI, str. 8: 160
Pae. II 25: 179
 fr. 30, 1: 39, przyp. 44; 85
 fr. 34: 86
 fr. 35: 85
- Platon 59; 75; 78 n.; 96; 119
Phdr. 243a, 8 – 243b, 1: 57, przyp. 128
Res publ. 400b, 4 n.: 76 i przyp. 1
- Platon (komediopisarz; *PCG* VII)
 fr. 96: 86
- Plotius Sacerdos (*GL* VI) 92 n.; 108
 s. 545, 11: 92 n.
- Plutarch 71
Num. 20, 6, 1–5: 201
Num. 20, 6, 5: 152
- Proklos (Kroll)
 in *Remp.* I, s. 61, 3–5: 76 n.
 in *Remp.* I, s. 61, 7 n.: 78
- Pseudo-Plutarch (Ziegler)
 1132d: 50, przyp. 95
 1134e: 49 n.
 1140f, 10: 35 n.
 1140f–1141a: 50, przyp. 88
- Safona (V.) 24, przyp. 10; 30; 31, przyp. 23;
 34; 48 n.; 120
 44: 24, przyp. 10
 111: 48 n.
 124: 87
 141, 5: 48
 168C: 48 n.; 120
- Schol. A in Hephaest. (Consbr.)
 s. 110, 7–8: 76, przyp. 3
 s. 145, 9: 63, przyp. 158
 s. 146, 1 nn.: 63, przyp. 158
 s. 157, 7 n.: 85
- Schol. B in Hephaest. (Consbr.)
 s. 293, 2: 78, przyp. 11
 s. 293, 6–8: 78, przyp. 11
 s. 299, 3 n.: 76, przyp. 3
 s. 299, 8: 76, przyp. 3
- Schol. in Callim. *Aetia* (Pfeiffer)
 fr. 2a, 27–28: 157
- Schol. in Hes. *Theog.* (di Gregorio)
 116c1, 13: 170, przyp. 188; 171
- Schol. metr. vet. in Pind. (Tessier) 14,
 przyp. 6; 90–92; 96; 119; 126, przyp. 271;
 159 n.
 in *Olymp.* III, str. 1: 91
 III, str. 2: 92
 III, str. 3: 91
 IV, str. 4: 63, przyp. 158
 VI, str. 1: 91
 VI, str. 4: 91
 VI, str. 6: 91
 VI, ep. 1: 91
 VI, ep. 4: 91
 VI, ep. 5: 91
 VI, ep. 6: 90, przyp. 59
 VII, str. 1: 91
 VII, str. 4: 91
 VII, str. 6: 90, przyp. 59
 VII, ep. 2: 90
 VII, ep. 3: 91
 VIII, str. 1: 160
 VIII, str. 3: 91
 VIII, ep. 2: 90 i przyp. 62
 VIII, ep. 4: 90
 VIII, ep. 5: 90
 XI, ep. 2: 90
 XII, str. 2: 92; 160
 XII, str. 6: 91

- XII, ep. 2: 90, przyp. 59
 XII, ep. 4: 91
 in *Pyth.* I, str. 1: 90
 I, str. 6: 90 n.
 I, ep. 1: 90, przyp. 58
 I, ep. 2: 90
 I, ep. 4: 91
 I, ep. 5: 160
 I, ep. 8: 90
 I, ep. 9: 160
 III, str. 3: 91
 III, str. 5: 160
 III, ep. 3: 160
 III, ep. 7: 91
 IV, ep. 4: 91
 IX, str. 3: 91
 IX, str. 4: 91
 IX, str. 6: 90, przyp. 61
 IX, str. 7: 91
 IX, ep. 2: 90, przyp. 58
 IX, ep. 3: 160
 IX, ep. 5: 160
 XII 1: 91
 XII 2: 91
 XII 3: 91
 XII 4: 91
 XII 5: 91
 XII 6: 91
 in *Nem.* V, str. 2: 90, przyp. 57
 V, ep. 1: 91
 V, ep. 3: 91
 V, ep. 4: 92; 160
 V, ep. 5: 92
 VIII, str. 1: 90
 VIII, ep. 1: 91
 VIII, ep. 3: 160
 IX 1: 90, przyp. 57
 X, str. 2: 91
 X, ep. 1: 160
 X, ep. 3: 90, przyp. 57
 X, ep. 5: 91
 X, ep. 11: 63, przyp. 158
 XI, str. 1: 160
 XI, ep. 1: 90, przyp. 57
 XI, ep. 2: 160
 XI, ep. 3: 91
 in *Isth.* I, str. 5: 91
 I, ep. 2: 90, przyp. 60; 159, przyp. 131
 I, ep. 3: 91
 I, ep. 5: 91
 II, str. 1: 91
 II, str. 3: 90, przyp. 60
 III + IV, str. 2: 160
 III + IV, ep. 1: 91
 III + IV, ep. 2: 90, przyp. 60
 III + IV, ep. 5: 91
 III + IV, ep. 7: 91
 VI, str. 6: 90, przyp. 60
 VI, str. 8: 160

 Schol. vet. in Aristoph. *Nub.* (Holwerda)
 77–79: 92
 651a, 1–3: 77
 651b, 1 n.: 77
 651b, 2 – 651b α. 6: 77
 651c, 1 – 651d, 1: 78
 651d, 1–3: 77; 79
 651d, 3–4: 77

 Schol. vet. in Pind. (Drachmann)
 in *Olymp.* XIII 4c, 3: 157

 Serwiusz (*GL IV*)
 s. 459, 19: 58
 s. 461, 7–9: 82, przyp. 37

 Sofokles
Aj. 193: 59
Ant. 171: 179
 582: 65, przyp. 163
El. 512: 59
OC 511 ~ 523: 153
OT 267: 179
 1097/1109: 59
 1234: 179
 1333/1353: 59
Phil. 312: 179
Tr. 770–771: 174
 827–828/837–838: 59
 960 ~ 969: 153

- Stezychor (*PMGF*) 17; 21; 22, przyp. 2; 29 n.;
 44; 46, przyp. 78; 49–65; 82, przyp. 37; 110,
 przyp. 184; 120; 123–127; 150; 155; 166,
 przyp. 168
Athla 51, przyp. 96
Eriph. 60 n.; 64
 str. 2: 124
 str. 4: 65; 120
 ep. 2: 65; 120
 ep. 4: 56, przyp. 124
 S 148, col. i, 2–5: 60
 S 148, col. i, 6–9: 60
 S 148, col. ii, 4–7: 60
 S 148, col. ii, 8–9: 60
Ger. 51 n.
 S 7, 2: 52, przyp. 101
 S 7, 3–5: 52, przyp. 102
 S 11, 4: 51, przyp. 100
 S 11, 9–12: 52
 S 11, 11–12: 52, przyp. 102
 S 13, 6: 52, przyp. 102
 S 15, col. ii, 5–13: 51
 S 15, col. ii, 14–17: 52
 S 21, 5: 52, przyp. 102
Hel. 57; 109
 187: 57
 187, 1: 64 n.
Il. pers. 54–56; 63
 str. 1: 64; 124
 str. 3: 50, przyp. 91; 123, przyp. 258
 str. 6: 65
 str. 7: 58, przyp. 133; 64, przyp. 161
 ep. 6: 65
 ep. 6–7: 120, przyp. 245
 ep. 10: 64; 124
 S 88, fr. 1, col. i, 15: 56, przyp. 124
 S 88, fr. 1, col. ii, 5–14: 55 n.
 S 88, fr. 1, col. ii, 10: 55, przyp. 123; 64
 S 88, fr. 1, col. ii, 10–11: 56, przyp. 123
 S 88, fr. 1, col. ii, 17: 54, przyp. 115
 S 89, 1–4: 54, przyp. 116
 S 89, 2: 54, przyp. 116
 S 89, 4: 56, przyp. 124
 S 89, 5–12: 54 n.
 S 89, 7: 54, przyp. 115
 S 94: 55, przyp. 120
 S 103, 6: 55, przyp. 119; 56, przyp. 124
 S 103, 9: 54, przyp. 115; 55, przyp. 122
 S 105, 9: 55, przyp. 118
 S 105, 14: 55, przyp. 123
 S 107: 55, przyp. 121
 S 107, fr. 19, 4: 55, przyp. 123
 ‘*Nost.*’ 59 n.
 str. 4: 64
 209, col. i, 1–8: 60
 209, col. i, 9: 59
Orest. 56; 109
 210: 56
 210, 2: 64
 210 ~ 212: 56; 109
 211: 56; 109
 211, 2: 46, przyp. 78; 152, przyp. 91; 153,
 przyp. 98
 217: 109
 219: 109
Palin. 57–59
 192: 57; 59
 192, 2: 55, przyp. 117; 57–59; 64, przyp.
 161
Suoth. 51, przyp. 96; 53
 222, col. i, 2–8: 53
 222, col. ii, 1–7: 53
 ‘*Theb.*’ 61–64; 108; 123, przyp. 258
 str. 2: 120, przyp. 248
 ep. 7: 56, przyp. 124; 61
 222(b), 204–210: 62
 222(b), 211–217: 62
 222(b), 212: 127, przyp. 1
 222(b), 215: 63
 222(b), 220: 64
 222(b), 222: 64; 127, przyp. 2
inc. loc. 51, przyp. 96; 54
 223, 4: 57, przyp. 126; 165
 232, 2: 65; 120, przyp. 248
 244, 1: 64

 Stobajos
Flor. 4, 14, 3, 2–18: 201
Flor. 4, 14, 3, 18: 152

Strabon

3, 2, 11, 12–13: 52, przyp. 102

Symonides (*PMG*) 21; 70–73; 100; 102; 127;

166

515: 72; 120, przyp. 248

520, 1: 71

520, 3: 72 n.; 120; 127, przyp. 1

531, 3: 71

531, 8: 72; 127, przyp. 2

542, 1: 72 n.; 120, przyp. 248

567, 5: 71

571: 71 n.

581: 70 n.; 108

581, 1: 73; 127, przyp. 2

581, 4: 57 n.

581, 5–6: 72; 120

581, 5–7: 72

581, 6–7: 73

584: 72

584, 4: 120, przyp. 248

593: 71

Teokryt

epigr. 20, 2: 41 n.

epigr. 20, 3: 42

Terentianus Maurus (*GL VI*)

1359 n.: 76, przyp. 3

1365 n.: 76, przyp. 3

1368 n.: 76, przyp. 3

Terpander (*PMG*) 50

697: 50

Thaletas 50

Indeks autorów współczesnych

- Ancher Gilbert – Meillier Claude 61, przyp. 140; 62, przyp. 151
- Anderson Warren 76, przyp. 1
- Barrett William Spencer 49, przyp. 86; 51, przyp. 100; 52, przyp. 104; 133–143; 150, przyp. 81; 176; 179; 184; 187; 195; 197; 202
- Bartol Krystyna 36, przyp. 31 i 33; 50, przyp. 88; 76, przyp. 1
- Bergk Theodor 42; 58; 70; 71, przyp. 175; 206; 208
- Blass Friedrich 78; 96–99; 102; 118; 121; 126; 130, przyp. 13; 131, przyp. 15–16; 132, przyp. 18, 20 i 23–24; 133, przyp. 25–26; 137, przyp. 50; 140, przyp. 62; 150, przyp. 84; 153 n.; 156–158; 163; 166; 169; 171–175; 177 i przyp. 225; 178; 180–182; 184 n.; 187; 189 n.; 192–195; 197; 199–202; 206; 208; 211 (zob. też Blass Friedrich – Suess Wilhelm)
- Blass Friedrich – Suess Wilhelm 158; 169; 171; 173–175; 177 n.; 181; 189 n.; 192; 195; 208
- Boeckh August 95; 97, przyp. 105; 121
- Bowra Cecil Maurice 48; 151, przyp. 86
- Burnett Anne 169, przyp. 185
- Campbell David A. 57 n.; 71, przyp. 175; 157; 203
- Cataudella Quintino 163
- Christ Wilhelm 158, przyp. 124; 200, przyp. 278
- Consbruch Max 87 n.
- Dale Amy Marjorie 21, przyp. 2; 41, przyp. 54; 42; 68; 103–108; 123, przyp. 259; 153 n.
- Danielewicz Jerzy 44 n.; 51, przyp. 97 i 100; 52, przyp. 102; 53; 57; 62, przyp. 151; 67 n.; 104, przyp. 147; 105, przyp. 158; 120
- Davies Malcolm 45; 47; 52, przyp. 103; 53, przyp. 106; 54, przyp. 114; 57, przyp. 126; 58
- Devine Andrew M. – Stephens Laurence 10, przyp. 3; 136, przyp. 41; 137 n.; 141
- Ebert Joachim 163
- Edmonds John Maxwell 157; 161, przyp. 137; 178; 181; 189 n.; 195
- Festa Nicola 157 n.; 163; 166; 169; 171–175; 177 n.; 181; 189 n.; 195; 206

- Fleming Thomas 155, przyp. 122
- Fraenkel Eduard 101 n.; 109; 121; 124, przyp. 266; 153; 171
- Fränkel Hermann 25, przyp. 16
- Friedländer Paul 98, przyp. 111; 99–101; 118; 121
- Führer Rudolf 51, przyp. 97–98; 52, przyp. 101–102 i 104; 53, przyp. 105; 54, przyp. 113 i 115; 55, przyp. 121 i 123; 56, przyp. 124
- Gargiulo Tristano 172, przyp. 201
- Gentili Bruno 14, przyp. 5; 25; 29–32; 34; 44 n.; 46, przyp. 76; 49, przyp. 85; 58 i przyp. 132; 61; 63; 65, przyp. 163; 66–68; 70, przyp. 173; 79; 93; 108 n.; 110, przyp. 184; 118 n.; 121; 123; 126; 128; 148; 153 n.; 155, przyp. 122; 169; 171 n.; 173, przyp. 213; 177; 182; 200; 210 n. (zob. też Gentili Bruno – Lomiento Liana)
- Gentili Bruno – Lomiento Liana 16, przyp. 15; 21, przyp. 2; 25, przyp. 13; 45, przyp. 71; 51, przyp. 98; 53; 57, przyp. 126; 58, przyp. 134; 61, przyp. 143; 66; 86, przyp. 44; 119, przyp. 240; 122 n.; 123, przyp. 261; 137 n.; 148; 152, przyp. 91; 153 n.; 159; 160, przyp. 133 n.; 161; 163–166; 173; 177; 185; 192, przyp. 258; 198, przyp. 273; 202
- Giannini Pietro 25, przyp. 14–15; 31 n.; 152, przyp. 91; 153
- Gostoli Antonietta 50 i przyp. 88, 95; 67
- Haslam Michael W. 15, przyp. 8; 51, przyp. 98; 52, przyp. 101–102 i 104; 53, przyp. 107–108; 54, przyp. 113; 55, przyp. 118 i 122–123; 56, przyp. 125; 57 n.; 59, przyp. 138; 60, przyp. 139; 61; 63; 109; 110, przyp. 184
- Headlam Walter 163; 167, przyp. 172; 173, przyp. 214; 181
- Hermann Gottfried 50, przyp. 92; 94 n.; 121; 151
- Herwerden H. 163; 169, przyp. 181
- Holwerda Douwe 78
- Housman Alfred Edward 158, przyp. 124; 163; 167 i przyp. 173; 170; 172; 173, przyp. 214–215; 174; 177; 190; 197
- Irigoin Jean 15, przyp. 9; 16, przyp. 13; 109–118; 121; 129, przyp. 7; 153; 157 n.; 161; 162, przyp. 140; 163; 164, przyp. 161; 166; 169; 171–175; 177–179; 181 i przyp. 235; 184 n.; 187; 189; 195; 197; 200; 202 n.; 208; 210
- Itsumi Kiichiro 39, przyp. 43
- Jebb Richard 140, przyp. 62; 157; 159; 163; 164, przyp. 159; 166 n.; 169; 171–175; 177 i przyp. 222; 178; 180 i przyp. 234; 181 n.; 184 n.; 187; 189 n.; 192; 193 i przyp. 261; 194 n.; 197; 200 i przyp. 277; 206
- Jurenka Hugo 156–158; 163; 164, przyp. 159; 166; 169; 171–175; 177; 180; 189; 195
- Kenyon Frederic 150; 153; 156; 158 n.; 163; 164, przyp. 164; 166 n.; 169; 171; 173–175; 177; 180; 184 n.; 187; 189, przyp. 249; 193 i przyp. 261; 194 n.; 197–199; 206
- Kolář Antonín 164, przyp. 159
- Korzeniewski Dietmar 117, przyp. 229; 119, przyp. 241
- Koster Willem J.W. 78 i przyp. 16; 79; 87, przyp. 44; 123, przyp. 259; 163 n.; 165, przyp. 167; 198, przyp. 273

- Lenchantin De Gubernatis Massimo –
Fabiano Gianfranco 78 n.
- Leo Friedrich 98 n.
- Lobel Edgar 49; 51, przyp. 97; 53, przyp. 105;
54, przyp. 113; 59, przyp. 138; 60, przyp.
139; 204 n.
- Ludwich Arthur 163; 167, przyp. 173; 170;
173, przyp. 211; 177; 189
- Maas Paul 12 n.; 15; 16, przyp. 14; 19; 41; 46;
63; 103–109; 110, przyp. 187; 121 n.; 130–
133; 137 n.; 140, przyp. 64; 141–143; 154;
157–159; 163; 171; 178, przyp. 230; 190; 202
- Maehler Herwig 11; 108, przyp. 177; 112;
114; 116; 118; 130, przyp. 13; 137, przyp. 50;
138; 150; 157 n.; 162, przyp. 141; 163; 165,
przyp. 167; 166 n.; 169; 171–175; 177; 179;
181; 184 n.; 187; 189 n.; 195; 197 n.; 200;
202–204; 207 n.; 210 n. (zob. też Snell Bruno
– Maehler Herwig)
- Mancuso Umberto 189, przyp. 251
- Marshall C.W. 174
- Martinelli Maria Chiara 21, przyp. 2; 136
- Masqueray Paul 96; 109; 118; 121
- Merkelbach Reinhold 59, przyp. 138
- Nagy Gregory 30–34; 110, przyp. 183; 119–
121; 155, przyp. 122
- Neubourg Leo 22, przyp. 4
- Neue Christian 206; 208
- Ophuijsen Johannes M. 35, przyp. 30
- Page Denys 45; 47; 51, przyp. 98–99; 52,
przyp. 102–104; 54, przyp. 113 i 115–116;
55, przyp. 118 i 122–123; 56, przyp. 124; 57,
przyp. 126; 58; 60, przyp. 139; 69 n.; 71,
przyp. 175; 72; 193
- Palumbo Stracca Bruna M. 14, przyp. 5; 35,
przyp. 30; 39, przyp. 41; 42; 61; 63; 86,
przyp. 44; 87 n.; 108; 109, przyp. 178; 110,
przyp. 184
- Parker Laetitia 15, przyp. 8; 81, przyp. 34; 82,
przyp. 36; 84, przyp. 40; 106–108; 110,
przyp. 184; 115; 117; 122 n.; 136; 137, przyp.
46; 138; 141; 147, przyp. 77; 153 n.; 159–
161; 163; 175; 182; 185, przyp. 243; 187
- Parry Milman 25; 31
- Parsons Peter J. 62, przyp. 151; 63
- Pavese Carlo Odo 49 n.; 52, przyp. 101–102;
53; 61; 63; 105; 108 n.
- Pighi Giovanni Battista 163; 169; 187
- Platt Arthur 150; 158, przyp. 124; 163; 167
i przyp. 172; 169, przyp. 181; 170; 172; 177;
199
- Pretagostini Roberto 61; 79
- Pucci Pietro 81, przyp. 35
- Raalte Marlein 21, przyp. 2 (zob. też Sicking
Christiaan M.J. – Raalte Marlein)
- Radermacher Ludwig 78
- Raven David Sebastian 106
- Richards Herbert 167, przyp. 172; 169 n.; 173,
przyp. 214

- Romero Fernando García 117, przyp. 229
- Roszbach August – Westphal Rudolf 95 n.; 103; 121
- Rossi Luigi Enrico 16, przyp. 15; 35, przyp. 30; 41, przyp. 53
- Rupprecht Karl 65, przyp. 163
- Sądziejowa Helena 65, przyp. 163; 209, przyp. 1
- Schade Gerson 53, przyp. 105
- Schroeder Otto 98 n.; 111, przyp. 188; 116; 121; 126
- Sicking Christiaan M.J. – Raalte Marlein 105; 209, przyp. 1
- Slings Simon Roelof 41, przyp. 49
- Snell Bruno 44; 53, przyp. 105; 63; 66–68; 107; 108, przyp. 177; 112; 114; 116; 118; 137, przyp. 50; 138; 141; 150; 157 n.; 161, przyp. 137; 163; 166; 169; 170, przyp. 192; 171–175; 177; 179; 181; 184 n.; 187; 189 n.; 195; 197; 200 n.; 203–208; 210 n. (zob. też Snell Bruno – Maehler Herwig)
- Snell Bruno – Maehler Herwig 90, przyp. 55; 97, przyp. 105; 103, przyp. 144; 104, przyp. 151; 107, przyp. 167; 138, przyp. 56; 150, przyp. 79; 163; 164, przyp. 160; 169; 171–173; 179; 195; 197; 211
- Steffen Wiktor 169, przyp. 181; 170, przyp. 192
- Suess Wilhelm, zob. Blass Friedrich – Suess Wilhelm
- Szczepaniak Anna 16, przyp. 12; 35, przyp. 30; 39, przyp. 44; 89, przyp. 53
- Taccone Angelo 157 n.; 163; 166; 169; 171–175; 177; 181; 189 n.; 195; 206; 208
- Tessier Andrea 91, przyp. 64
- Tsitsibakou-Vasalos Evanthia 62, przyp. 151
- Turyn Aleksander 170, przyp. 190; 190
- Tyrell Robert Yelverton 171 n.
- Verdenius Willem Jacob 172
- Walker Richard Johnson 170–172
- West Martin L. 14, przyp. 5; 16; 22 i przyp. 5; 23–25; 31; 34 n.; 36, przyp. 33; 37, przyp. 36; 39–41; 42, przyp. 60; 44 i przyp. 66; 45; 46, przyp. 77–78; 50, przyp. 94; 51, przyp. 95; 52, przyp. 102; 53; 54, przyp. 113 i 115–116; 55, przyp. 118–123; 56, przyp. 124; 57 i przyp. 126; 58, przyp. 136; 61; 66–68; 68, przyp. 169; 69–72; 82, przyp. 37; 86, przyp. 44; 106; 108; 116; 122 n.; 136; 153 n.; 161, przyp. 138
- Westphal Rudolf 88 (zob. też Roszbach August – Westphal Rudolf)
- White John Williams 80, przyp. 30; 81, przyp. 33 i 35; 84, przyp. 38; 96, przyp. 100; 123, przyp. 259; 150, przyp. 80
- Wilamowitz Ulrich 49, przyp. 85; 65, przyp. 163; 79; 93; 98; 153 n.; 161, przyp. 139; 163; 169; 171–173; 173, przyp. 215; 174; 177 i przyp. 226; 190; 202; 209
- Willett Steven J. 155, przyp. 122
- Willink Charles William 59; 79
- Zieliński Tadeusz 178, przyp. 229
- Zuntz Günther 109, przyp. 178; 126

Anna Szczepaniak

Bacchylides' dactylo-epitrites against the background of early Greek colometry

Summary

Dactylo-epitrites constitute one of the main metres found in Stesichorus, Pindar or Bacchylides. The term “dactylo-epitrites” is not of an ancient origin, nor is it the only one suggested by modern scholars. In addition to it, we can also find such names as “Doric metres”, “Chalcidian metres”, “dactylo-trochaic” and “anapaesto-iambic”, $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu \epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\varsigma$ or $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu$ -*epitriti*. Each of these terms provides us with some information on the presupposed nature, provenance or the general character of the metre under discussion. Only two of them, however, have gained considerable attention and seem to be well established. These are: “dactylo-epitrites” (the term used in this book but not without serious reservations) and $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu$ -*epitriti*.

The compound term “dactylo-epitrites” suggests that we are dealing with a metre composed of dactyls and the so-called epitrites, that is (as they are usually interpreted) trochaic or iambic metra whose rhythm is slightly heavier and slower than those of trochees and iambics found, for instance, in aeolic structures. The slower movement of the epitrites is caused by the rarer admission of a resolution and a predominance of heavy syllables in places of an *anceps* element (long *anceps*). The first component of the compound term “dactylo-” denotes such sequences as $- \cup \cup - \cup \cup -$, $- \cup \cup - \cup \cup - -$, $- - \cup \cup - \cup \cup -$ or $- - \cup \cup - \cup \cup - -$. The last two of the “dactylic” examples are, however, rising, not, as we might expect, falling. Are we therefore really dealing with dactyls here? Various answers have been given to this question.

Hermann, a pioneer of the modern dactylo-epitrite interpretation, analysed such rising rhythms as caused by an anacrusis. He also neglected the possibility of analysing epitrites as trochaics or iambics – the metra, in which long *anceps*, as opposed to epitrites, is not necessary. The concept of an anacrusis was held by Boeckh who, however, did not object to interpreting sequences like $- \cup - - - \cup - -$ as trochaic. These may also be preceded by an anacrusis as, e.g., in $- - \cup - - - \cup - - - \cup -$. Boeckh's interpretation found its followers in Rossbach and Westphal, who also used the term “dactylo-epitrites” for the first time. Thus, despite the fact that the term “dactylo-epitrites” generally flows from Hermann's observations on the nature of the metre, the second component, “epitrites”, did not retain the status of metra different from trochaics. The first modern scholar I have found who completely abandoned the concept of an anacrusis and started interpreting the rising epitrites as slightly heavier iambics and the rising “dactylo” sequences as anapaests is Masqueray. At the same time, Blass

advanced a completely different theory, restoring, as he declared, the one and only proper ancient analysis. Following the testimonies preserved in Plato and Aristophanes, as well as some of the metrical analyses in scholia on Pindar's epinicians, he termed the metre under discussion $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\acute{o}\pi\lambda\iota\omicron\nu$ $\epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\varsigma$ pointing to ionic and choriambic metra as their real components. According to Blass, the ostensible trochaic or iambic metra originate as a result of a lengthening of one of the short elements in ionic metra. Soon after Fraenkel revived the dactylo-trochaic interpretation objecting, however, to the concept of an anacrusis. The results of detailed analyses led him to the conclusion that besides dactylic metra of a falling rhythm and besides anapaests, we can find in early Greek lyric a class of rising dactyls (in which the first element, as opposed to an anacrusis, constitutes an inseparable whole with what follows). Analogically, in addition to the ascending class of dactyls, rising trochaics also appear (the seeming iambics). An interesting response to the disagreement amongst scholars is a notational system proposed by Maas. This system allows us to analyse dactylo-epitrites within the two main units $- \cup -$ (*e* symbol) and $- \cup \cup - \cup \cup -$ (*D* symbol) (less often $- \cup \cup -$ noted *d*¹ and $\cup \cup -$ noted *d*²) usually linked or separated (depending on the term chosen) by an *anceps* (most often long). An *anceps* may also precede the first or follow the last unit of the period. Although intended merely as a method of short description of the metre, with no pretence to indicating the real historical units of composition, Maas' notational system was not only modified by many metricians but also sometimes treated as the poet's genuine method of composing. Despite the predominance of Maas' notational system in modern analyses, many of the previous concepts have not lost their popularity – e.g., Irigoín adopted the main concepts of Masqueray's analysis, while Gentili agreed with some of Blass's hypotheses pointing to barely ostensible dactylic or anapaestic character of such units as $- \cup \cup - \cup \cup -$ or $- - \cup \cup - \cup \cup -$, which are better regarded as cola $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\acute{o}\pi\lambda\iota\omicron\nu$. The term $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\acute{o}\pi\lambda\iota\omicron\nu$ -*epitriti* indicates, however, that the Italian scholar considers sequences like $- \cup - - - \cup - -$ or $- - \cup - - - \cup - - - \cup -$ as trochaic and iambic, not as ionic. At first Gentili also objected to dividing $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\acute{o}\pi\lambda\iota\omicron\nu$ cola into ionics and choriambic, but his opinion changed over time, probably due to more careful analyses of Pindar's metres and the need to indicate the precise conditions in which a metrical licence may take place.

The preceding is a broad outline of modern analyses of the metre. The diversity of these interpretations raises questions, like the one about the ancient testimonies to the nature of what we call today "dactylo-epitrites" or the preserved ancient analyses of the poems and lyric passages in the metre. Do those testimonies also vary on this point or is Blass right in stating: „Et est haec constans veterum doctrina, non dactylos ibi esse neque anapaestos, sed choriambos atque ionicos" (Blass 1898: XXIX)? In my opinion, there is no doubt that the allegedly one and only iono-choriambic interpretation is in fact only one amongst many others. The testimonies to the rhythms $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\acute{o}\pi\lambda\iota\omicron\nu$ found in Plato's *Republic* or Aristophanes' *Clouds*, so important to Blass's theory, perhaps should not be treated seriously and at any rate in ancient scholia were already susceptible to various interpretations. Heliodor's metrical analyses of some of Aristophanes' lyric passages are rather in favour of Irigoín's dactylo-trochaic and anapaesto-iambic interpretation. The same seems to be true for Hephaestion's *Enchiridion*, where some definitively dactylo-epitrite constructions are termed $\acute{\alpha}\sigma\upsilon\nu\acute{\alpha}\rho\tau\eta\tau\alpha$ $\acute{\epsilon}\pi\iota\sigma\acute{\upsilon}\nu\theta\epsilon\tau\alpha$, i.e., sequences in which dactylic or anapaestic cola are joined with trochaic or iambic ones. There are of course also iono-choriambic analyses – especially in *scholia vetera* on Pindar's epinicians. On the other hand, Plotius Sacerdos provides us with a kind of early

Maas' notation when he says that an enoplian is built up from a syllable + dactylic penthemimeres + syllable ($\times D \times$ in Maas' *D/e* symbols). The only hypotheses which we do not find in ancient sources is Hermann's concept of an anacrusis and Fraenkel's class of rising dactyls.

We may have doubts as to whether any of the theories advanced by either ancient or modern scholars will ever unanimously reach the status of the proper and genuine one. However, undoubtedly each of the interpretations, along with its pros and cons, influences modern editions of the poets' poems (and perhaps interpretations affected ancient editions as well). This is especially true for the so-called free respensions.

By the term "free respensions" we designate those places in the poem, where the strophic respension is not precise, i.e., when the metre of one strophe differs from the metre of another. The simplest example of the free respension in dactylo-epitrites is the alternation $\cup \sim -$ in an *anceps* element. Terming this phenomenon "metrical anomaly" may seem surprising as it is an inherent characteristic of an *anceps* to receive either light or heavy syllables. Nevertheless, an *anceps* in dactylo-epitrites, as has already been stated, tends to be filled rather with a heavy syllable than with a light one. That is why we may observe an inclination towards correcting the short *ancipitia* (i.e., *ancipitia* filled with light syllables) and changing them into heavy ones. A different example of equating the length of an *anceps* can be found in Bacchyl. 19, where short *ancipitia* prevail. Yet, there are also some examples of long *ancipitia*, one of which is emended in each of the Bacchylides' editions (except for the first). Thus, the procedure is opposite to what we can find in strictly dactylo-epitrite constructions. It is interesting to note that Hermann's concepts are still so vital. Although I do not know of any contemporary scholar who would claim that epitrites are of a nature different from trochaics (or iambics – though these seem to have a weaker status), no one objects to such dispensable emendations in Bacchylides' poems.

This is, of course, only the first type of free respension in dactylo-epitrites (the least objectionable – as it would seem). There are also other, true or only alleged, anomalies, e.g., a resolution of a *longum*, a contraction of a *biceps* or a correspondence of a shorter to a longer form of a colon. The last example includes cases when an extra *anceps* occurs or when an *anceps* is missing. The most interesting of the anomalies are, however, those which seem to admit the equivalence of the four-element metra and thus to support the iono-choriambic interpretation.

The problem of metrical licences is naturally only one of the many aspects concerning the nature of dactylo-epitrite metres described in this book. I have chosen it here as a particularly interesting example of how the detailed observation of the rules governing the metrical structure, and even the smallest exceptions to those rules, affect our search for an answer, and how, on the other hand, the interpretations chosen may influence the editions of the poets' poems by altering or eliminating everything that is not in accordance with the preferred analysis.

Anna Szczepaniak

Dattilo-epitriti di Bacchilide nel contesto della prima colometria greca

Sommario

I dattilo-epitriti sono tra le principali misure del verso adoperate dai poeti greci Stesicoro, Pindaro e Bacchilide. Il nome del metro non proviene dai grammatici antichi né è l'unico nome proposto dai ricercatori contemporanei. In tal modo, accanto a "dattilo-epitriti" funzionano nomi quali: metri "dorici", "calcidesi", "dattilo-trocaici" e "anapesto-giambici", $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu \epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\varsigma$ o "*kat'enóplion-epitriti*". Ciascuno dei termini citati indica inoltre il carattere o la provenienza del metro presupposti da un dato ricercatore. Solo due termini hanno guadagnato popolarità e si sono radicati nei manuali di metrica. Questi sono: "dattilo-epitriti" (qui adoperato, anche se non senza riserve) e "*kat'enóplion-epitriti*".

Lo stesso nome „dattilo-epitriti” suggerisce che si tratta di un metro composto di dattili e di cosiddetti epitriti, ossia (come solitamente si definisce) di trochei e giambi, il cui ritmo è leggermente più lento dei giambi o trochei usati p.es. nelle strutture eoliche, viste una più rara soluzione del tempo forte e più frequente realizzazione di anceps con una sillaba lunga. Gli esempi di sequenze che dovrebbero definirsi dattiliche quanto al metro al nostro riguardo sono $- \cup \cup - \cup \cup -$, $- \cup \cup - \cup \cup -$, $- - \cup \cup - \cup \cup -$ oppure $- - \cup \cup - \cup \cup -$. Il ritmo delle due ultime sequenze – apparentemente dattilico – è però ascendente, non discendente, come risulterebbe dalle aspettative. Possiamo, quindi, definirlo ancora dattilico? I ricercatori danno risposte differenti.

Il precursore dell'analisi dattilo-epitritica moderna, Hermann, sostiene che un simile ritmo dattilico ascendente sia dovuto all'anacrusi e non è possibile interpretare gli epitriti come trochei o giambi, il cui ritmo è più veloce e leggero grazie alle sillabe brevi che sostituiscono anceps. Boeckh accetta una simile interpretazione di dattili e dattili con anacrusi, sostenendo, però, che le sequenze di tipo $- \cup - - - \cup - -$ siano costruite da trochei che, come dattili, possono essere preceduti da anacrusi, p.es.: $- - \cup - - - \cup - - - \cup -$. L'interpretazione di Boeckh è stata adottata da Rossbach e Westphal, i quali per la prima volta hanno suggerito il nome "dattilo-epitriti". L'epitrito, quindi, non indica più un elemento estraneo dal punto di vista ritmico ai trochei, ma diventa attributo di un grave metro trocaico che contiene solo una sillaba breve, i cui elementi lunghi raramente si sottopongono alla soluzione.

Masqueray è stato il primo ricercatore moderno a respingere l'hermanniana anacrusi e a sostenere che gli epitriti ascendenti siano in realtà metri giambici, invece i presunti dattili con anacrusi non siano che anapesti. Nello stesso tempo Blass ha respinto l'interpretazione dattilica, epitritica o trocaico-giambica di dattilo-epitriti, riproponendo l'unica e corretta –

come sosteneva – analisi antica. Riferendosi alle antiche testimonianze di Platone, Aristofane e alle analisi metriche conservate negli scoli a Pindaro, ha definito il detto metro $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu \epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\varsigma$, dimostrando che era costruito da ionici e coriambi. I presunti trochei o giambi vengono formati tramite l'allungamento di uno dei due *brevia* dello ionico. Poco dopo Fraenkel è ritornato all'analisi dattilo-trocaica dei dattilo-epitriti, respingendo però l'ipotesi dell'anacrusi che si trova fuori la sequenza metrica. Analizzando vari metri della poesia greca è giunto alla conclusione che l'elemento che precede la sequenza dattilica e che attribuisce all'insieme un ritmo ascendente sia parte integrale delle sequenze che vadano considerate semplicemente come dattili ascendenti. Anche se la forma di simili dattili corrisponde con anapesti, il loro carattere dattilico viene confermato dalla struttura interna che differisce da quella delle sequenze anapestiche. Accanto ai dattili ascendenti troviamo i trochei ascendenti (i presunti giambi).

Una certa risposta al detto disaccordo verso la natura di dattilo-epitriti arriva con il sistema di sigle proposto da Maas, il quale, per facilitare la descrizione di questo metro, indica come le sue elementari unità strutturali la sequenza $- \cup -$, segnalata con una *e* minuscola, e la sequenza $- \cup \cup - \cup \cup -$, segnalata con una *D* maiuscola (sono meno frequenti le sequenze $- \cup \cup -$ indicata con la sigla d^1 e $\cup \cup -$ indicata come d^2). Queste sequenze vengono di solito collegate o separate con un anceps (di solito un anceps lungo). L'anceps può anche trovarsi all'inizio o alla fine del periodo. Benché il sistema di sigle di Maas dovesse svolgere soltanto la funzione descrittiva, quindi non indicare in alcun modo la natura del metro, non appena è stato adottato da molti ricercatori ha subito varie modifiche e, non di rado, è stato trattato come un effettivo principio compositivo adoperato dai poeti greci.

Nonostante una vasta popolarità che ha acquistato il sistema di Maas, molte tra le analisi e le ipotesi precedenti non hanno perso il valore. In tal modo, Irigoien in gran parte delle analisi è tornato alla concezione dattilo-trocaica e anapesto-giambica di Masqueray, mentre Gentili ha rivitalizzato i presupposti generali di Blass ammettendo che il carattere dattilico o anapestico delle sequenze di tipo $- \cup \cup - \cup \cup -$ oppure $- - \cup \cup - \cup \cup -$ sia solo apparente. Egli concorda con Blass nel dire che si tratta di *cola* $\kappa\alpha\tau' \acute{\epsilon}\nu\omicron\pi\lambda\iota\omicron\nu$, ma già con lo stesso nome che propone – “*kat'enóplion-epitriti*” – nega il carattere ionico delle sequenze quali $- \cup - - - \cup - - -$ oppure $- - \cup - - - \cup - - - \cup -$, che sono di natura trocaico-giambica. Inizialmente ha anche respinto con fermezza la possibilità di analizzare gli enopli come ionici e coriambi. Nel tempo la sua posizione è cambiata, probabilmente a causa di un'analisi più dettagliata dei metri di Pindaro e per la necessità di determinare con precisione i casi in cui può comparire la responsione libera.

Così, in maniera molto sommaria, si presenta la storia delle interpretazioni moderne di dattilo-epitriti. La diversità delle analisi impone domande a proposito delle antiche testimonianze sulla natura di dattilo-epitriti e delle analisi antiche conservate finora dei canti e dei passi composti in questo metro. L'attuale diversità delle analisi riflette una simile varietà dei tempi antichi, o forse ha ragione Blass dicendo: “*Et est haec constans veterum doctrina, non dactylos ibi esse neque anapaestos, sed choriambos atque ionicos*” (Blass 1898: XXIX)? A mio parere, il presunto carattere universale dell'interpretazione ionico-coriambica nei testi dei teorici antichi è un'ipotesi del tutto semplificata, per non dire falsa. Le testimonianze che ritroviamo in *Repubblica* di Platone o in *Nuvole* di Aristofane, del tutto basilari per Blass, ma che forse non bisogna considerare troppo seriamente, sono ambigue e interpretate variamente già negli scoli antichi. I commenti metrici di Eliodoro ai frammenti di Aristofane danno

piuttosto prove per l'interpretazione dattilo-trocaica e anapesto-giambica. Anche Efestione considera alcune strutture indubbiamente dattilo-epitritiche come ἀσυνάρτητα ἐπισύνθετα, quindi in quanto sequenze che collegano i *cola* dattilici o anapestici e i membri giambici o trocaici. Non mancano, inoltre, le testimonianze dell'analisi ionico-coriambica dei dattilo-epitriti, in particolare in *Scholia vetera* ai canti di Pindaro. Invece Plazio Sacerdote fornisce una prima descrizione di tipo Mass, quando scrive che l'enoplio è costruito come segue: sillaba, pentemimere dattilica e sillaba ($\times D \times$ nel sistema di Maas). Le uniche ipotesi contemporanee sulla natura dei dattilo-epitriti non ritrovate nelle testimonianze antiche sono: l'ipotesi di anacrusi di Hermann e l'idea di una classe di dattili e trochei con il ritmo ascendente proposta da Fraenkel.

Non è certo che qualcuna delle interpretazioni proposte sia dagli autori antichi sia dai ricercatori contemporanei venga mai unanimemente considerata come giusta. Tuttavia, ognuna delle interpretazioni, con i suoi valori e difetti, influisce indubbiamente sul testo delle edizioni contemporanee dei canti (e forse influiva anche sulle edizioni antiche). Ciò riguarda in particolar modo la cosiddetta "responsione libera".

Con la responsione libera si indica, in altre parole, la mancata esatta responsione strofica all'interno del canto. Ciò significa che il testo conservato del canto permette vari schemi metrici nei corrispondenti versi strofici. Il tipo più semplice della responsione libera nei dattilo-epitriti è l'alternanza $\cup \sim -$ nell'elemento anceps. L'interpretazione di tale fenomeno nei termini di responsione libera può anche stupire: anceps per sua natura permette la realizzazione come sillaba breve o lunga. Molti ricercatori riconoscono tuttavia che in realtà si tratti di un'anomalia metrica, perché gli *incipitia* dei dattilo-epitriti hanno di solito sillabe lunghe, per cui si tende a emendare le sillabe brevi che appaiono in questo contesto. Nel canto XIX di Bacchilide ritroviamo un altro esempio di passo in cui si rendono uguali le lunghezze di anceps con prevalenti *incipitia* brevi. Appaiono qui anche gli *incipitia* realizzati da sillabe lunghe, tra cui uno viene emendato in tutte le edizioni di Bacchilide (tranne che nella prima edizione). Ciò è un procedimento contrario a quello sopra indicato, proprio dei costrutti dattilo-epitritici. In entrambi i casi si nota una forte influenza esercitata dalle idee di Hermann. Non trovo neanche uno tra i ricercatori contemporanei che sostenga che gli epitriti abbiano un carattere diverso da trochei (o giambi – anche se i giambi sembrano avere uno status minore), ciononostante nessuno è contrario alle inutili emendazioni effettuate nei canti di Bacchilide.

Questo è chiaramente solo un tipo della responsione libera nei dattilo-epitriti e, evidentemente, anche il meno controverso. Ci sono altre anomalie, reali o ipotetiche, quali: la soluzione del longum, la contrazione del *biceps* o la responsione della forma più breve o più lunga del *colon*. Ci sono anche i casi in cui manca o compare in più un anceps. I casi più interessanti della responsione libera sono quelli che ammettono l'equivalenza dei metri quadrisillabici, il che dà prove per l'interpretazione ionico-coriambica.

La questione della responsione libera è solo uno tra i problemi concernenti la natura dei dattilo-epitriti discussi nel presente lavoro. La questione dimostra comunque in maniera evidente come l'osservazione di regole della struttura metrica, nonché le minime eccezioni alle regole, influiscono sulle idee metriche da noi propagate, e come, d'altro lato, una certa interpretazione può incidere sulle edizioni dei canti di un dato poeta tramite l'emendazione o cancellazione degli elementi non conformi alla prospettiva analitica scelta.

Redaktor: Agnieszka Plutecka
Projektant okładki: Magdalena Starzyk
Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel
Korektor: Lidia Szumigala
Łamanie: Edward Wilk

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2136-3

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 16,0. Ark. wyd. 21,5.
Papier offset, kl. III, 90 g. Cena 36 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław